

СТАНОВИЩЕ
ЗА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД НА НЕВЕЛИН ВУТЕВ
„АНТРОПОЛОГИЯ НА ВОЛЯТА“
ЗА ПРИСЪЖДАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНАТА И НАУЧНА СТЕПЕН
„ДОКТОР“ в професионално направление 2.3. ФИЛОСОФИЯ,
СПЕЦИАЛНОСТ *ФИЛОСОФСКА АНТРОПОЛОГИЯ*
от проф. дфн Нина Димитрова

Невелин Вутев е бил редовен докторант по философска антропология към катедра „Философия“ на СУ „Св. Климент Охридски“ до 20 януари 2019 г. След това е отчислен с право на защита.

Представената за обсъждане дисертация, посветена на антропологията на волята, е твърде обемно изследване, в което се съдържат два типа бележки (уточнения, допълнения и пр.) – както отзад, маркирани с римски цифри (и те обхващат почти 70 страници!), така и на всяка страница под линия, при това текстът в тях достатъчно често надхвърля основния. Отбелязвам това обстоятелство, тъй като прочитането на дисертационния труд се оказва изпитание. Множеството цитати – също. Ползваната и цитирана литература не е обособена в края на дисертацията, затова се доверявам на предоставената от Невелин Вутев справка за общия брой заглавия – 220, от които 67 на кирилица, останалите – на латиница.

Общия патос на дисертацията разбирам като стремеж философската антропология да бъде утвърдена като водеща спрямо другите философски дисциплини. А сред всички човешки феномени изборът пада върху волята, разбирана като конститутивна за самата човешкост. Така изводът е, че философската антропология може да бъде определена откъм своя предмет и метод именно чрез волята. Избора си дисертантът обяснява с афинитета си към спорта и в цялостното изложение на труда си полага усилия да докаже първостепенното значение на връзката между волята и спорта.

Философските идеи, от които Невелин Вутев извлича аргументация в полза на своите твърдения, са тези на Шопенхауер и Ницше, на фона на цялата палитра от философско-антропологични схващания в историята на мисълта. При изложението им обаче често няма необходимото за една философска рефлексия отстояние – на места не е ясно дали авторът излага собствените си мисли, или преразказва избраните от него автори.

Философията на Ницше е разглеждана като критическа литература към философията на Шопенхауер, а специфичното схващане за антропологията на волята в труда я определя в такъв случай като наука за човека като воля (Шопенхауер) или учение за човека на волята (Ницше).

Структурата на дисертацията е следната: увод, четири глави – две „теоретически“ и две „изследователски“ (това разделение ми се струва излишно), заключение, приложения и споменатите бележки.

В увода на всеки дисертационен труд се съдържат няколко задължителни елемента, които намираме и в настоящия. Там обаче се съдържат и обяснения или аргументация за различни твърдения, лансирани от дисертанта, които биха мигли да отидат към изложението и така да олекотят и стегнат увода.

По отношение на актуалността на предмета на изследване, Невелин Вутев е положил значителни усилия за обосноваването ѝ, усилия, от които разбираме и емоционалното му отношение към Шопенхауер и Ницше. Още в самото начало дисертантът подчертава, че тяхното есенциалистско разбиране за човека е това, което ще бъде използвано за решаване на проблем, вълнуващ дисертанта. Или – есенциалистският философско-антропологичен подход е категорично предпочетен, за сметка на екзистенциалисткия, научно-еволюционисткия или богословския. Отхвърлените подходи са твърде спорно представени, особено този на екзистенциалната философия, разглеждана като религиозна философия, като философия на смъртта и т.н.

На фона на ясно изявените от доста време философски нагласи за антиесенциализъм определените в дисертацията приоритети провокират читателския интерес с оглед на предложената мотивация. Тя е разгърната и в четирите последвали глави.

Най-интересна за мен бе трета глава, в която е предложена волунтаристка интерпретация на традиционни философско-антропологични проблеми. При предпоставката за метафизическата същност на човека разглеждането на *тялото като въплътена воля* е основополагащо за дисертацията като цяло. Множество по-частни следствия са изведени от него, детайлно артикулирани в изследването. В качеството ѝ на метафизичен субстрат на телесните движения на човека волята подлежи на развиване чрез тренировки – това е едно от най-важните следствия, по моя преценка, което докторантът използва в по-нататъшната си конкретизация на връзката между воля – тяло – спорт. Спортът е тълкуван и представян като реално измерение на волевото тяло, на тялото като външната изява и видимост на волята.

Предвид избора на философските автори, чрез и през които Невелин Вутев облича в плът собствените си идеи за значимостта на спорта – „в спорта волята празнува своя триумф“, по неговите думи, е разбираем акцентът върху остойността на тялото. Впрочем, такава традиция има не от днес. Но това не прави по-малко озадачаващо твърдението, че истинската култура е преди всичко култура на тялото, а не мъглява духовна илюзия (с. 132). След като първоначално е обозначавала изцяло материален процес, впоследствие *култура* се пренася главно върху духовните дела – нека не забравяме, че Марк Тулий Цицерон, който въвежда понятието *cultura animi* като култивиране, обработка, образуване на *душата*, в своите „Тускулански беседи“ възлага отговорността за реализацията на този процес на философията (с нейното главно оръжие – разума). Тя е, която предлага лековете срещу болестите на душата, представени поотделно в „беседите“.

В дисертацията се натъкнах и на различни други мнения, които ме карат да недоумявам. Едно от тях е изразеното по отношение на религията, в частност – християнството. Читателят би очаквал от философска дисертация по-зрели мисли в това отношение от предложените тук (от с. 173 нататък), независимо дали авторът им е вярващ, или не. И как да тълкуваме убеждението, че „колкото по-далеч в своето поведение от християнските ценности е човек, толкова по-добре живее...“ (с. 174)? Същото е валидно и за изказването, че Свидетелите на Йехова били единствените, които успели да се справят с проблемите на християнството, тъй като са отстранили както вътрешните му противоречия, така и тези с науката и с живота (с. 173).

Понякога в дисертацията „се намесва“ и разговорен език, недопустим за такъв тип изследване; има и немалко правописни и граматически грешки.

Авторефератът отразява точно дисертационния труд. Предоставена е справка за изискваните за процедурата по защита публикации. Научните си приноси авторът е обособил в шест пункта – с тяхната амбиция съм съгласна, по отношение на формулировките може да се спори.

В заключение: въпреки че първоначалното ми впечатление от прочита на дисертационния труд бе противоречиво, намирам идеите на Невелин Вутев за оригинални и интересни, вострастеността в избраната от него тема – залог за успеха на начинанието. Ето защо ще подкрепя неговото желание и ще гласувам с „да“ да му бъде присъдена образователната и научна степен *доктор по философия*.

27. 01. 2019

Подпис: